

"Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне вексель айналысы, ақша төлемі мен аударымы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 1 сәуірдегі N 313 қаулысы

Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулы етеді:

"Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне вексель айналысы, ақша төлемі мен аударымы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізілсін.

Қ а з а қ с т а н   Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Премьер-Министрі

Жоба

Қазақстан Республикасының Заңы Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне вексель айналысы, ақша төлемі мен аударымы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

1-бап. Қазақстан Республикасының мына заң актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1. "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 наурыздағы Заңына (Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің жаршысы, 1995 ж., N 3-4, 23-құжат; N 12, 88-құжат; N 15-16, 100-құжат; N 23, 41-құжат; Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1996 ж., N 2, 184-құжат; N 11-12, 262-құжат; N 19, 370-құжат; 1997 ж., N 13-14, 205-құжат; N 22, 333-құжат; 1998 ж., N 11-12, 176-құжат; 1999 ж., N 20, 727-құжат; 2000 ж., N 3-4, 66-құжат; N 22, 408-құжат; 2001 ж., N 8, 52-құжат; N 10, 123-құжат):

1)   8 - б а п т ы ң :

з) тармақшасындағы "қамтамасыз ететін төлем жүйесінің жұмыс істеуін ұйымдастырады" деген сөздер "қамтамасыз ететін төлем жүйелерінің жұмыс істеуін ұйымдастырады және қадағалауды жүзеге асырады" деген сөздермен ауыстырылсын; мынадай мазмұндағы з-1) тармақшамен толықтырылсын:

"з-1) банк операцияларын жүзеге асырған кезде электрондық банк қызметін көрсету е р е ж е с і н   б е л г і л е й д і ; "

2) 48-баптың бірінші абзацындағы "Қазақстан Ұлттық Банкі төлем жүйесінің

қызметін ұйымдастырады, үйлестіреді және реттейді, сондай-ақ" деген сөздер " Қазақстан Ұлттық Банкі төлем жүйелерінің қызметін ұйымдастырады, үйлестіреді, реттейді, сондай-ақ қадағалауды жүзеге асырады және" деген сөздермен ауыстырылсын .

3) 62-бап мынадай мазмұндағы бөлікпен толықтырылсын:

"Төлем жүйелерінің жұмыс істеуіне қадағалау функцияларын жүзеге асыру мақсатында Қазақстан Ұлттық Банкі:

- төлем жүйелерінің жұмыс істеуін реттейтін нормативтік-құқықтық актілер қ а б ы л д а у ғ а ;

- төлем жүйелерінің жұмыс істеуіне мониторингті жүзеге асыруға;

- төлем жүйелерін ұйымдастыруға және жұмыс істеуін тексеруге, төлем жүйелеріне қатысушылар мен операторлардан олардың қадағалау функцияларын жүзеге асыруы үшін ақпарат алуға өкілетті.";

2. "Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы" Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 31 тамыздағы Заңына (Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің Жаршысы, 1995 ж., N 15-16, 106-құжат; Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1996 ж., N 2, 184-құжат; N 15, 281-құжат; N 19, 370-құжат; 1997 ж., N 5, 58-құжат; N 13-14, 205-құжат; N 22, 333-құжат; 1998 ж., N 11-12, 176-құжат; N 17-18, 224-құжат; 1999 ж., N 20, 727-құжат; 2000 ж., N 3-4, 66-құжат; N 22, 408-құжат; 2001 ж., N 8, 52-құжат; N 9, 86-құжат; 2002 ж., N 17, 155-құжат):

30-бап мынадай мазмұндағы 2-1-тармақпен толықтырылсын:

"2-1. Осы баптың 2-тармағында келтірілген банк операциялары Ұлттық Банк белгілеген тәртіппен электрондық тәсілмен жүзеге асырылуы мүмкін."

3. "Қазақстан Республикасындағы вексель айналысы туралы" Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 28 сәуірдегі Заңына (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1997 ж., N 8, 87-құжат; 2001 ж., N 24, 338-құжат):

1) Осы Заңда қолданылатын ұғымдарда:

бірінші, он екінші, он төртінші, он сегізінші, отыз бірінші және отыз сегізінші абзацтар мынадай редакцияда жазылсын:

"Аваль - вексель кепілдігі, оны жасаған кезде вексель бойынша міндетті адам үшін вексель жөнінде төлем жасауға (толық немесе бір бөлігіне) тұлға өзіне міндеттеме қ а б ы л д а й д ы .

Дисконт - төлем мерзімі басталғанға дейін вексельдерді есепке алу және қайта есепке алу кезінде алынатын процент.

Достық вексельдері - вексель беруші ол бойынша төлем жасау ниетінде емес, осы вексельдерді екінші деңгейдегі банктерде өзара есепке алу арқылы ақша алу мақсатымен ғана бір тұлға басқа тұлғаға беретін вексельдері.

Коммерциялық вексель - тауарларды сатып алу-сату, жұмысты орындау, қызмет көрсету (қаржылық қызмет көрсетуден басқасы) туралы мәміле негізінде берілген

в е к с е л ь .

Есеп кеңсесі - есеп операцияларын жүзеге асыруға лицензиясы бар екінші деңгейдегі банк (бұдан әрі - банк).

Қаржы векселі - ақша тарту мақсатында, сондай-ақ қаржылық қызмет көрсету туралы мәмілелер негізінде берілген вексель.";

он бесінші абзацтағы "вексель сыртында" деген сөздерден кейін "немесе қосымша парақта (аллонжда)" деген сөздермен толықтырылсын;

2) 37-баптың екінші және үшінші бөліктері алынып тасталсын;

3) 51-баптың екінші бөлігінде "бен елтаңба алым" деген сөздер алынып тасталсын;

4) 78-баптың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Қазақстан Республикасындағы вексель айналысы Қазақстан Республикасының аумағында және коммерциялық аударым вексельдерін шығаруды, вексельдер, оның ішінде Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде шығарылғандары бойынша талап ету құқығын беруді, осындай вексельдер жөніндегі міндеттемелер мен оларға байланысты операцияларды орындауды, оларды есеп кеңселерінің есепке алуын және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қайта есепке алуын қамтиды.";

5) 8 0 - б а п т ы ң :

бірінші бөлігіндегі "тауар жеткізу жөніндегі" деген сөздер "тауарларды сатып алу-сату, жұмысты орындау, қызмет көрсету (қаржылық қызмет көрсетуді қоспағанда) туралы" деген сөздермен ауыстырылсын;

екінші бөлігіндегі "және оның жарамдылығы елтаңба алымын төлеу тәртібін сақтаумен сабақтас болмаса" деген сөздер алынып тасталсын;

6) 82-баптың бірінші бөлігіндегі "елтаңба алымы" деген сөздер алынып тасталсын;

7) 83 және 83-1-баптар мынадай редакцияда жазылсын:

" 8 3 - б а п .

Банктер және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдар тиісті лицензиясы болған жағдайда, вексельдермен операциялардың мынадай түрлерін жүзеге асыруға құқылы:

вексельдерді инкассоға қабылдау;

төлем жасаушының вексельдерді төлеуі бойынша қызмет көрсету;

домицильдендірілген вексельдерді төлеу;

вексельдердің делдалдық тәртіппен жасалған акцепті.

Вексельдерді есепке алу жөніндегі операцияларды есеп кеңселері ғана жүзеге асырады .

Банктер ақшалай нысанда орындауды көздейтін банктік кепілдіктер беруге лицензиясы болғанда ғана вексельдерді авальдауға құқылы.

8 3 - 1 - б а п .

Вексельдер Қазақстан Республикасының аумағында жай және вексель қағазына шығарылуы мүмкін .

Қазақстан Республикасының аумағында шығарылатын немесе оның аумағына әкелінетін вексель қағазының қорғалу дәрежелеріне қойылатын талаптарды, сондай-ақ вексель қағазына қойылатын техникалық талаптарды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілейді.

Вексельді вексель қағазына шығарған жағдайда мұндай вексельдің мәтіні мемлекеттік және орыс тілдерінде жазылуға тиіс. Басқа шет тілдерді қосымша пайдалануға жол беріледі.

Вексель қағазын шығаруға байланысты қызмет Қазақстан Республикасының лицензиялау туралы заңдарына сәйкес лицензиялануға жатады.";

8) 85-бап алынып тасталсын;

9) 86-баптың төртінші бөлігінде "қайта есепке алу" деген сөздерден кейін ", сондай-ақ банктер мен банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың вексельдермен операцияларды жүзеге асыру" деген сөздермен толықтырылсын;

10) 87-бап алынып тасталсын;

11) 89-баптың бірінші бөлігінде "несиенің" деген сөз "заемның" деген сөзбен ауыстырылсын;

12) 16-1-тарау және 92-1-бап алынып тасталсын;

13) 93-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"Вексель бойынша акцепт бермеу немесе төлем жасамау туралы наразылықты нотариус өзіне вексель берілген кезден бастап бір жұмыс күні ішінде оған тиісті жазба жасау және акцепт бермеу немесе төлем жасалмау фактісін куәландыратын жазбаша акт жасау арқылы жасайды.

Акцепт күнінің қойылмауына наразылық вексельге акцепт бермеуге наразылық жасау үшін белгіленген тәртіппен және мерзімде жасалуға тиіс.";

14) 94-баптың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Вексель бойынша төлем жасаушының мүлкін өндіріп алу сот бұйрығы немесе сот шешімі негізінде ғана жүргізіледі.";

15) 95-баптың:

үшінші бөлігі алынып тасталсын;

бесінші бөлігіндегі "қолданылып жүрген заңдарына" деген сөздер "заң актілеріне" деген сөздермен ауыстырылсын;

16) 96-баптың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Вексельді жоғалту тәуекелін вексель ұстаушы көтереді. Вексель беруші жоғалған вексельді беруді мойындағаннан басқа жағдайларды қоспағанда, вексель ұстаушының вексельді жоғалтуы ол бойынша талап ету құқығын жоғалтуға әкеліп соқтырады. Жоғалған вексель бойынша төлем жасау ол бойынша талап ету құқығын сот тәртібімен қалпына келтірген жағдайда жүргізілуі мүмкін".

17) 97-бап алынып тасталсын.

4. "Ақша төлемі мен аударымы туралы" Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 29 маусымдағы Заңына (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1998 ж., N 11-12, 177-құжат; N 24, 445-құжат; 2000 ж., N 3-4, 66-құжат):

1) 3-бап мынадай мазмұндағы оныншы абзацпен толықтырылсын:

"төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесі - бағдарламалық-техникалық құралдардың, құжаттаманың және төлем карточкаларын пайдалана отырып төлемдерді жүзеге асыруды қамтамасыз ететін ұйымдастыру-техникалық іс-шаралар жиынтығы, оларға Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің нормативтік құқықтық актілерімен талаптар белгіленеді." ;

2) 6 - б а п т а :

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Банк шоты - банк пен клиент арасында ақша қабылдау және (немесе) клиентке банктік қызмет көрсету жөніндегі шарттық қарым-қатынастарды көрсету тәсілі.

Банк шоттары банк пен клиент арасында банк шотының шарты, банктік салым шарты немесе карт-шотының шарты жасалған кезде ашылады." ;

2-тармақта "және жинақ шоттары" деген сөздер ", жинақ шоттары және карт-шоттар " деген сөздермен ауыстырылсын ;

мынадай мазмұндағы 2-1-тармақпен толықтырылсын:

"2-1. Ағымдағы шот - банк шотының шарты негізінде банктің клиентке ашатын банк шоты , ол бойынша :

1) клиент ақшасының болуын қамтамасыз етуге және банктің пайдалануына;

2) клиенттің пайдасына ақша қабылдауға (есептеуге);

3) банк шотының шартында көзделген тәртіппен үшінші тұлғаның пайдасына ақша аудару туралы клиенттің өкімін орындауға;

4) заң актілерінде және/немесе шартта көзделген негіздер бойынша клиенттің ақшасын алу туралы үшінші тұлғаның өкімін орындауға;

5) банк шотының шартында белгіленген тәртіппен қолма-қол ақшаны клиенттен қабылдауды және оған беруді жүзеге асыруға;

6) банк шотының шартында белгіленген мөлшерде және тәртіппен сыйақы төлеуге;

7) клиенттің талап етуі бойынша банк шотының шартында көзделген тәртіппен клиенттің банктегі ақшасының сомасы және жасалған операциялары туралы ақпарат беруге ;

8) клиентке шартта, заңдарда және банк тәжірибесінде қолданылатын іскер айналым дағдыларында көзделген басқа да банктік қызмет көрсетуді жүзеге асыруға байланысты операциялар орындалады.

Жинақ шоты - банк салымының шарты негізінде банктің клиентке ашатын банк шоты , ол бойынша :

1) клиентке тиесілі ақшаның (салымның) болуын қамтамасыз етуге және банктің пайдалануына ;

2) клиенттен немесе үшінші тұлғадан ақшаны қолма-қол, сол сияқты қолма-қол жасалмайтын тәсілмен қабылдауды жүзеге асыруға;

3) банк салымының шартында белгіленген мөлшерде және тәртіппен сыйақы төлеуге;

4) клиентке ақшаны (салымды) банк салымы шартында және Қазақстан Республикасының заң актілерінде көзделген талаптар бойынша, оның ішінде оны клиенттің басқа банк шотына аудару арқылы қайтаруға байланысты операциялар орындалады.

Карт-шот - карт-шот шарты негізінде банктің клиентке ашатын банк шоты, ол бойынша:

1) клиент ақшасының болуын қамтамасыз етуге;

2) клиенттің пайдасына ақша қабылдауға (есептеуге);

3) клиенттің карт-шот шартында көзделген тәртіппен төлем карточкасын пайдалана отырып үшінші тұлғалардың пайдасына төлемдерді жүзеге асыруына;

4) заң актілерінде және/немесе карт-шот шартында көзделген негіздер бойынша клиенттің ақшасын алу туралы үшінші тұлғалардың өкімін орындауға;

5) заңдарда және/немесе карт-шот шартында белгіленген тәртіппен клиенттен қолма-қол ақша қабылдауды жүзеге асыруға;

6) төлем карточкасын пайдалана отырып клиентке қолма-қол ақша беруге;

7) карт-шот шартында белгіленген мөлшерде және тәртіппен сыйақы төлеуге байланысты операциялар орындалады.";

Корреспонденттік шот - банктің және оның клиенттерінің банктік операциялары жүзеге асырылатын корреспонденттік шот шарты бойынша банкке басқа банкте ашылған банктік шот.";

3-тармақта "1" деген сан "2-1" деген сандармен ауыстырылсын;

3) 7-баптың 1-тармағының 9) тармақшасындағы "заң актілерінде" деген сөздер "заңдарда" деген сөзбен ауыстырылсын;

4) 11-бап мынадай мазмұндағы 2-1-тармақпен толықтырылсын:

"2-1. Қазақстан Республикасының аумағында сауда операцияларын жүзеге асыру немесе қызмет көрсету кезінде сауда (қызмет көрсету) ұйымдары төлем карточкаларын пайдалана отырып төлемдерді қабылдауға міндетті. Сауда (қызмет көрсету) ұйымдарының санаттарын Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.";

5) мынадай мазмұндағы 11-1 және 11-2-баптармен толықтырылсын:

"11-1-бап. Төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесі

1. Қазақстан Республикасында төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесін құруға және оның жұмыс істеуіне жол беріледі.

2. Төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесінің жұмыс істеуіне жалпы талаптар Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің нормативтік құқықтық актілерінде белгіленеді.

11-2-бап. Төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесін басқару

1. Төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесін басқаруды жүйеге қатысушы банктер арнайы құрған орган жүзеге асырады.

2. Төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесінің арнайы органын құру тәртібі және өкілеттіктері Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің нормативтік құқықтық актілерімен айқындалады." ;

6) 16-5-тармағында мемлекеттік тілдегі мәтінінде "38-бабында" деген сөздерден кейін "және "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" Қазақстан Республикасының Кодексінде (Салық Кодексінде)" деген сөздермен толықтырылсын ;

7) 21-баптың 4-1-тармағында мемлекеттік тілдегі мәтінінде "4000 айлық көрсеткіштен асатын сомадағы" деген сөздер "сомасы 4000 айлық көрсеткіштен асатын мәміле бойынша" деген сөздермен ауыстырылсын;

8) 34-бап мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын:

"1-1. Ақша аудару аяқталған кезде ақшаны қайтару кәте берілген нұсқау орындалған жағдайда жүзеге асырылады."

5. 1999 жылғы 1 шілдедегі Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Ерекше бөлім) (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1999 ж., N 16-17, 642-құжат; N 23, 929-құжат; 2000 ж., N 3-4, 66-құжат; N 10, 244-құжат; N 22, 408-құжат ; 2001 ж., N 23, 309-құжат; N 24, 338-құжат; 2002 ж., N 10, 102-құжат; 2003 ж., N 1-2, 7-құжат) :

756-баптың екінші бөлігіндегі "банк қызметін реттейтін заң актілерінде" деген сөздер "банк заңдарында" деген сөздермен ауыстырылсын.

6. 1999 жылғы 13 шілдедегі Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексіне (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1999 ж., N 18, 644-құжат ; 2000 ж., N 3-4, 66-құжат; N 10, 244-құжат; 2001 ж., N 8, 52-құжат; N 15-16, 239-құжат; N 21-22, 281-құжат; N 24, 338-құжат; 2002 ж., N 17, 155-құжат):

159-баптың 1-тармағының 1) тармақшасы мемлекеттік тілдегі мәтінінде "тыйым салу" деген сөздерден кейін "(банктің корреспонденттік шотындағы ақшаға тыйым салуды қоспағанда)" деген сөздермен толықтырылсын.

7. "Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш туралы" 1999 жылғы 2 тамыздағы Қазақстан Республикасының Заңына (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1999 ж., N 21, 784-құжат; 2001 ж., N 21-22, 282-құжат):

1-баптың 1) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

"аваль - оны жасаған тұлға вексель бойынша міндетті басқа тұлға үшін вексель бойынша төлемді (толық немесе бір бөлігін) жүзеге асыруға өзіне міндеттеме қабылдайтын вексельдік кепілдік;"

2-бап. Осы Заң ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енеді.

